

Fra: TMFKP Sekretariat
Emne: 2020-0861383 Svar til Gorm Anker Gunnarsen vedr. spørgsmål om luftmåleudstyrs placering

Fra: TMFKP MKB Rådhuspost
Sendt: 23. november 2020 10:56
Til: Gorm Gunnarsen (Borgerrepræsentationen)
Cc: TMFKP Sekretariat
Emne: 2020-0861383 Svar til Gorm Anker Gunnarsen vedr. spørgsmål om luftmåleudstyrs placering

Kære Gorm Anker Gunnarsen

Tak for din henvendelse fra den 12. november 2020 til forvaltningen hvor du med henvisning til en EU-dom afgivet den 29. december 2017, ønsker oplyst om en kommune – evt. på vegne af berørte borgere – kan sagsøge staten for at opstille udstyr til måling af luftforurening et sted, hvor målingerne ikke vil vise den maksimale belastning, eller om dommen – som du linker til – skal tolkes således, at det alene er privatpersoner eller foreninger, som vil kunne rejse en sådan sag.

Konklusion

Københavns Kommune kan ikke på vegne af berørte borgere sagsøge staten for at opstille luftmåleudstyr et "forkert" sted (et sted hvor koncentrationen af luftforurening ikke er højest). Borgere og foreninger har derimod ret til at anlægge en sag mod staten (den relevante nationale myndighed) ved den nationale domstol, hvis de mener, at staten har svigtet sine forpligtelser efter EU's luftkvalitetsdirektiv, som handler om krav til grænseværdier og måling af luftens indhold af en lang række forskellige stoffer.

Uddybning

Københavns Kommune har som kommunal myndighed ikke kompetencen til at håndhæve og sikre luftkvalitetsdirektivet over for staten.

Det er staten, som har kompetencen og forpligtelsen til at håndhæve EU-direktiver. Kommunernes rolle er at administrere lovgivning i det omfang, hvor kommunerne er pålagt det ved national lovgivning. Heroverfor er staten som medlem af EU forpligtet til at sikre den effektive håndhævelse af direktiver. Selve håndhævelsen ligger hos de på området bemyndigede instanser og i sidste ende hos domstolene som dømmende myndighed.

Forvaltningen er bekendt med denne og lignende EU-domme og kan i den forbindelse oplyse, at denne EU-retspraksis fastslår, at det er de nationale miljømyndigheder (staten), som skal sikre og dokumentere, at lufttrammedirektivets krav til placering af luftmålestationer overholdes, og at borgere og NGO'er har mulighed for at forfølge krav om luftkvalitet i EU's luftkvalitetsdirektiv. Konkret stadfæster EU-retspraksis, at borgere og NGO'er har ret til at anlægge sag ved domstolene, hvis de mener, at staten har svigtet sine EU-retlige forpligtelser efter direktivet, hvormed de kan optræde som part i en sag overfor staten. Det betyder, at berørte borgere eller NGO'er har ret til at anlægge sag mod de relevante nationale myndigheder, og de nationale domstole har pligt til at påbyde de relevante nationale myndigheder at vedtage de fornødne foranstaltninger til opfyldelse af krav i luftkvalitetsdirektivet. I Danmark vil det betyde, at en sag anlægges mod den ansvarlige nationale minister, som i yderste konsekvens kan idømmes fængselsstraf for ikke at efterkomme et påbud fra den nationale domstol. Dette kræver dog, at retten vurderer, at staten ikke i tilstrækkelig grad har sikret sine EU-retlige forpligtelser.

En kommune kan rent principielt anlægge en sag – på egne veje – mod staten ved domstolene. Men for at anlægge og føre en sag som denne, er spørgsmålet først og fremmest, om en domstol vil fremme sagen (dvs. gå videre med retssagsprocessen). Det afhænger bl.a. af, om domstolen mener, at kommunen er part i sagen og har mulighed for at forfølge de spørgsmål, som der i givet fald anlægges sag om. Dernæst – selv hvis en domstol skulle anerkende kommunen som part i en retssag om luftkvalitetsdirektivet – så ville en sådan sag kræve, at Folketinget forinden ophæver den relevante ministers immunitet, for at ministeren i det hele taget ville kunne blive stillet for retten, da der her vil være tale om mulig fængselsstraf. Anlæggelse af et søgsmål på baggrund af disse påstande er derfor noget teoretisk, da der i praksis vil være

flere juridiske aspekter heri end blot det principielle juridiske spørgsmål om retsforfølgelse af staten for ikke at efterleve direktivet.

Politiske beslutninger vedr. flytning af luftmålestation

Københavns Borgerrepræsentation behandlede den 26. maj 2016 en indstilling fra Teknik og Miljøudvalget (af 2. maj 2016) med en anbefaling om ikke at imødekomme Miljøstyrelsens ansøgning om at flytte luftmålestationen på H.C. Andersens Boulevard. Indstillingen blev forkastet med 36 stemmer imod 17, og målestationen blev efterfølgende flyttet, jf. Miljøstyrelsens ønske. Forvaltningen har i forbindelse med behandling af sagen i 2015/2016 vurderet, at både den nye og den tidligere placering af luftmålestationen begge lever op til kravene i EU's luftkvalitetsdirektiv.

Siden flytningen i 2016 har spørgsmålet om placering ved flere lejligheder været drøftet på møder i Borgerrepræsentationen og i Teknik- og Miljøudvalget. Således har teknik- og miljøborgmesteren på foranledning af beslutning i Borgerrepræsentationen den 22. august 2019 rettet henvendelse til miljøminister Lea Wermelin med ønske om, at målestationen flyttes tilbage. Teknik- og miljøborgmesteren drøftede spørgsmålet om tilbageflytning af målestationen med miljøministeren på møde den 5. december 2019. Teknik- og miljøborgmesteren havde en god drøftelse med miljøministeren, men der blev ikke opnået enighed om at flytte målestationen tilbage til den oprindelige placering. Teknik- og Miljøudvalget blev orienteret om mødet den 18. marts 2020 via TMU-portalens.

Endeligt skal det oplyses, at Teknik- og Miljøudvalget på møde den 11. maj 2020 i forbindelse med behandling af "Årsrapport 2019 for indsatsen Øget viden om de sundhedsskadelige virkninger af luftforurening i København" udover indstillingens anbefalinger ønskede "at flytte målestationen på H.C. Andersens Boulevard, så dens placering sikrer målinger, der nærmer sig belastningen ved den faktiske vejtrækning hos boulevardens trafikanter". Forvaltningen arbejder på en henvendelse til miljøminister Lea Wermelin vedrørende dette.

Med venlig hilsen

Lone Byskov
Vicedirektør